

Анонимизиран текст

Превод

C-367/23 – 1

Дело C-367/23

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

9 юни 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Cour de cassation (Касационен съд, Франция)

Дата на акта за преюдициално запитване:

7 юни 2023 г.

Касационен жалбоподател:

EA

Касационен ответник:

Artemis security SAS

[...]

РЕШЕНИЕ НА COUR DE CASSATION CHAMBRE SOCIALE
(КАСАЦИОНЕН СЪД, ОТДЕЛЕНИЕ ПО ТРУДОВИ И ОСИГУРИТЕЛНИ
СПОРОВЕ),
ОТ 7 ЮНИ 2023 ГОДИНА

[...]

Факти и производство

- 1 Съгласно обжалваното съдебно решение (Амиен, 2 септември 2021 г.) на 1 април 2017 г. EA е назначен като служител SSIAP 1 (служба за противопожарна безопасност и оказване на помощ на хора) от дружеството Artémis security.

- 2 На 25 април 2019 г. служителят предявява иск пред [Conseil de prud'hommes de Compiègne (Съд по трудови спорове, Компиеен, Франция)] за прекратяване по съдебен ред на трудовия му договор и за плащане на различни вземания за обезщетения и за трудови възнаграждения, сред които искане за обезщетение за едностранно изменение на трудовия договор в договор за полагане на нощен труд и за липса на засилено медицинско наблюдение.
- 3 На 1 юли 2019 г. той е уволнен.
- 4 С решение от 4 декември 2019 г. Conseil de prud'hommes de Compiègne (Съд по трудови спорове, Компиеен) отхвърля искането на служителя за обезщетение за едностранно изменение на трудовия договор [от договор за дневна работа в договор за] нощен труд и за липса на засилено медицинско наблюдение.
- 5 С решение от 2 септември 2021 г. Cour d'appel d'Amiens (Апелативен съд Амиен, Франция) потвърждава решението в тази част от диспозитива му.
- 6 За да се произнесе по този начин, Cour d'appel (Апелативен съд) най-напред отбелязва, че според служителя промяната на работното време през деня в работно време през нощта представлява изменение на трудовия му договор, което не може да му бъде наложено. [...] [като работодателят му противопоставя договорна клауза, съгласно която може да се наложи полагане както на дневен, така и на нощен труд, като тази клауза е обявена за незаконосъобразна от Cour d'appel (Апелативен съд)].
- 7 По-нататък Cour d'appel (Апелативен съд) отбелязва, че служителят, който се позовава на промяната на работното време през деня в често работно време през нощта и на задължението на работодателя да му даде възможност да се ползва от засилено медицинско наблюдение, свързано с нощния труд, иска обезщетение за вреди поради тази липса на медицинско наблюдение. По това искане той приема, че заинтересованото лице не доказва наличието и естеството на претърпените от него вреди.
- 8 Служителят подава касационна жалба срещу това решение.

Изложение на касационното основание

- 9 [...] служителят твърди, че с решението неправилно е отхвърлено искането му за обезщетение за изменение на трудовия договор към договор за нощен труд и за липса на засилено медицинско наблюдение, при положение че „самото установяване на неспазването на защитните разпоредби в областта на засиленото медицинско наблюдение при нощен труд дава право на обезщетение; като е отхвърлил искането на служителя за обезщетение за вреди от липсата на засилено медицинско наблюдение с мотива, че той не е доказал наличието и естеството на претърпените от него вреди,

апелативният съд е нарушил членове L. 3122—1 и L. 3122—11 от Кодекса на труда, във връзка с член 9 от Директива № 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година“.

Преглед на приложимите разпоредби

Правото на Съюза

- 10 Съгласно член 9, параграф 1, буква а) от Директива № 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време [(ОВ L 299, 2003 г., стр. 9, Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3] държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че работниците, които полагат нощен труд, имат право на безплатна здравна оценка преди назначаването им и редовно след това.

Националното право

- 11 Съгласно член L. 3122—11 от Кодекса на труда всеки работник, който полага нощен труд, се ползва от редовно индивидуално наблюдение на здравословното си състояние при условията, определени в член L. 4624—1.
- 12 [...]
- 13 [...]
- 14 [...]

Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване

- 15 Съгласно постоянната практика на Cour de cassation, chambre sociale (Касационен съд, Отделение по трудови и осигурителни спорове) наличието на вреда и нейната оценка попадат в обхвата на самостоятелната компетентност за преценка на съдилищата, които се произнасят по съществуващото на спора (Soc., 13 април 2016 г., касационна жалба № 14—28.293, Bull. 2016, V, № 72).
- 16 [...]
- 17 Съгласно член 9, параграф 1, буква а) от Директива № 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време работниците, които полагат нощен труд, трябва да имат право на безплатна здравна оценка преди назначаването им и редовно след това.
- 18 Съгласно постоянната практика на Съда на Европейския съюз във всички случаи, когато разпоредбите на дадена директива се явяват безусловни и

достатъчно точни по съдържанието си, частноправните субекти имат основание да се позоват на тях срещу държавата, включително в качеството ѝ на работодател, когато тя не е транспонирала в срок тази директива в националния правен ред или когато я е транспонирала неточно (решения на Съда на Европейския съюз от 26 февруари 1986 г., Marshall, 152/84, т. 46 и 49 и от 14 октомври 2010 г., Fuß, C-243/09, т. 56).

- 19 Съдът на Европейския съюз е приел също че член 6, буква б) от Директива 2003/88/ЕО отговаря на тези критерии, като се има предвид, че възлага по недвусмислен начин на държавите членки задължение за постигането на точен резултат, без никакви придружаващи условия по отношение на прилагането на установеното в него правило, което се състои в определянето на горна граница от 48 часа за средната продължителност на седмичното работно време, включително извънредния труд и следователно отговаря на всички необходими условия, за да породи директен ефект (решение Fuß, посочено по-горе, т. 57 и 59).
- 20 Съгласно постоянната практика на Съда на Европейския съюз Директива 2003/88/ЕО има за цел да определи минимални изисквания, предназначени да подобрят условията на живот и на труд на работниците посредством сближаване на националните законодателства, отнасящи се по-конкретно до продължителността на работното време (решения на СЕС Fuß, посочено по-горе, т. 32 и от 11 ноември 2021 г., C-214/20, Dublin City Council, т. 37).
- 21 В този смисъл Съдът на Европейския съюз приема, че, за да се гарантира пълната ефективност на Директива 2003/88, е необходимо държавите членки да препятстват всяко превишаване на максималното седмично работно време, определено в член 6, буква б) от Директива 2003/88 (решение Fuß, посочено по-горе, т. 51). Той добавя, че превишаването на определената в член 6, буква б) от Директива 2003/88/ЕО максимална средна продължителност на седмичното работно време представлява само по себе си нарушение на тази разпоредба, без да е необходимо допълнително да се доказва наличието на конкретна вреда. Следователно при липса на мярка във вътрешното право, която да приведе в действие предвидената в член 22, параграф 1, първа алинея от същата Директивата възможност за дерогиране, понятието „вреди“ в текста на тази разпоредба не е релевантно за тълкуването и прилагането на член 6, буква б) (решение Fuß, посочено по-горе, т. 53). Той приема също, че предвид обстоятелството, че Директива 2003/88/ЕО цели да гарантира безопасността и здравето на работниците, предвиждайки достатъчно време за почивка, законодателят на Съюза счита, че доколкото лишава работника от такава почивка, превишаването на предвидената в член 6, буква б) максимална средна продължителност на седмичното работно време само по себе си му причинява вреда, тъй като по този начин се засягат безопасността и здравето му (решение Fuß, посочено по-горе, т. 54).

- 22 Като се основава по-специално на тези съображения, Cour de cassation, chambre sociale (Касационен съд, Отделение по трудови и осигурителни спорове), вече решава, че самото установяване, че се превишава максималната продължителност на труда, поражда право на обезщетение (Soc., 26 януари 2022 г., касационна жалба № 20—21: 636, публикувано).
- 23 В своето изложение на касационните основания служителят поддържа, че съдебната практика, установена с решение на Съда на Европейския съюз от 14 октомври 2010 г. (Fuß, посочено по-горе), задължително трябва да се приложи в случай на нарушение на установените в защита на работника или служителя разпоредби за засилено медицинско наблюдение при нощен труд, гарантирани от Директива 2003/88/ЕО, тъй като те имат един и същ предмет, а именно защитата на здравето на работника или служителя.
- 24 В областта на нощния труд Директива 2003/88/ЕО предвижда две групи мерки, от една страна, в член 8 „Продължителност на нощния труд“, който съдържа мерки за ограничаване на продължителността на нощния труд, които изглеждат от същото естество като тези по член 6 от посочената директива, предмет на цитираното по-горе решение на Съда на Европейския съюз от 14 октомври 2010 г., и от друга страна, в член 9 „Оценка на здравословното състояние и прехвърляне на работници, които полагат нощен труд на дневна работа“.
- 25 Задълженията, установени относно нощния труд, обаче са представени по различен начин в съображенията на Директива 2003/88/ЕО в зависимост от това дали се отнасят до ограничаването на продължителността на труда или до медицинското наблюдение на работника. Така, съображение 8 гласи, че е „необходимо да се ограничи продължителността на нощния труд, включително на извънредния труд, и да се предвиди работодателите, които редовно използват работници, полагачи нощен труд, да предоставят тази информация на вниманието на компетентните органи, ако те го изискват“. Съображение 9 изглежда по-малко точно или императивно, като гласи, че е „важно работниците, които полагат нощен труд, да имат право на безплатна оценка на здравословното състояние преди назначаването им, а след това на редовни интервали, и по възможност да бъдат прехвърляни на подходяща за тях дневна работа, ако имат здравословни проблеми“. В съображение 10 се добавя, че „Положението на работниците, които полагат нощен труд и работниците на работа на смени изисква равнището на опазване на безопасността и здравето да се привежда в съответствие с естеството на тяхната работа, а организацията и функционирането на службите и средствата за защита и профилактика трябва да бъдат ефикасни“.
- 26 В решение от 22 декември 2022 г. (JP, C-61/21, [EU:C:2022:1015], т. 55 и 65) Съдът на Европейския съюз се позовава по-специално на съображение 2 от Директива № 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, за да приеме, че член 13, параграф 1 и член 23, параграф 1 от

посочената директива преследват обща цел за опазване на човешкото здраве и на околната среда като цяло и че не предоставят на частноправните субекти индивидуални права, чието нарушение може да ангажира отговорността на държава членка за вреди, причинени на частноправни субекти. Това съображение гласи „[з]а опазване човешкото здраве и околната среда като цяло от особено значение е борбата с емисиите от замърсители при самия им източник, както и определянето и изпълнението на най-ефективните мерки за намаляване на емисиите на местно, национално и общностно равнище. Затова следва да се избягват, предотвратяват и намаляват емисиите от вредни замърсители на въздуха и да се поставят подходящи цели за качеството на атмосферния въздух, като се вземат предвид съответните стандарти, насоки и програми на Световната здравна организация“. Подобно на съображение 2 от Директива 2008/50/ЕО, съображение 9 от Директива 2003/88/ЕО представя обаче определените в него мерки като „важни“, така че може да възникне въпросът дали това съображение също не определя обща цел.

- 27 При това положение следва, на първо място, да се постави въпросът дали разпоредбите на член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2003/88/ЕО се явяват безусловни и достатъчно точни по съдържанието си, така че частноправните субекти имат основание да се позоват на тях срещу държавата, включително в качеството ѝ на работодател, по-специално когато ги транспонира неправилно.
- 28 В хипотеза, в която Съдът на Европейския съюз приеме, че на посочения по-горе въпрос трябва да се отговори утвърдително, предвид липсата на директен ефект на спорните директиви между частноправни субекти Cour de cassation (Касационен съд) ще трябва да вземе предвид цялото вътрешно право, за да стигне до решение в съответствие с тези директиви (решение на СЕС от 24 януари 2012 г., M. Dominguez, C-282/10, [EU:C:2012:33], т. 31). При все това, конформното тълкуване на [относимите] членове от Кодекса на труда, в светлината на Директива 2003/88/ЕО би могло да се препятства от невъзможността за тълкуване *contra legem*.
- 29 На второ място, следва да се отправи запитване до Съда на Европейския съюз дали неспазването на изискването за приемането на мерки от националното право за осигуряване на оценката на здравословното състояние на работниците, които полагат нощен труд, само по себе си представлява нарушение на член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2003/88/ЕО, без да е необходимо да се доказва също и наличието на конкретна вреда, която би произтекла от това, за да се получи обезщетение.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ Касационният съд:

На основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз;

ОТПРАВЯ до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

- „Отговаря ли член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време на условията, за да породи директен ефект и работникът да се позове на него в спор, който го засяга?“,

- „Трябва ли член 9, параграф 1, буква а) от Директива 2003/88/ЕО да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство или практики, съгласно които при нарушение на разпоредбите, приети за въвеждане на необходимите мерки за безплатна оценка на здравословното състояние на работника, правото му на обезщетение зависи от доказването на вредите, които биха произтекли от това неизпълнение?“,

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ